

Folyóiratunk információs melléklete igen ritkán jelentkezik. Elsősorban olyankor, amikor nincs más mód arra, hogy észrevételeinket, véleményünket elmondjuk olyan eseményekről, történésekről, amelyről a szépirodalom, vagy az igényes publicisztika eszközeivel már nem lehet, ám szó nélkül sem hagyhatók. Ez a melléklet lehet tényfeltárás, sajátos szerzői vélemény, de konkrét válasz is, a Csongrádi Hírek 2013. áprilisában megjelent III/50. lapszám Költészet Napot kritizáló cikkére. (Szerkesztőség)

Góg János

A szerkesztő válaszol

Meglepetten és sajnálattal vettem kézbe a kéthetente megjelenő közéleti magazint. Több szempontból is elkésérített ez a lapszám. Nem csak szakmaiatlansága, stílusa, tájékozatlansága miatt, hanem abbéli szándéka miatt is, hogy „igazság köntösbe” akarja burkolni köztudott irányultságát az anonim szerző.

Ha a lap első oldalát nézzük, vezércikként(!?) csak egy fotó látható a Tisza-gáton, mintegy 30-32 résztvevővel. Aláírás: majd' száz résztvevő köszöntötte a Költészet Napját. Felette a cím: „Ez a költészet!” Ha a rendezvényen részt vevő „önkéntes” fiatalok (vagy ahogyan a cikk szerzője az 5. oldalon írja: városunk polgárai) komolyan gondolnák, hogy ez a költészet, akkor minden szó, minden cselekedet, amely vészhangot kongat a magyar kötszet megítélésének megmentéséért, az helyes és helyénvaló. Arról már nem is beszélve, hogy a sugallt „közösség-kovácsoló erejű” újdonság csak az újszülöttnek az, hiszen már nem egy alkalommal éltünk Csongrádon ezzel a formával. Elég, ha a Művelődési Központ által szervezett igazán nagy sikerű és órákon át tartó utcavers akciót, vagy az Episztémé Könyvesbolt által utcára szervezett zene- és versbemutatót, vagy az Irodalmi Műhely 100 perc Faludy Györggyel című versfelolvasását említem. Megjegyzem, nagyon jó, hogy volt ez a reggeli megemlékezés, mint ahogyan a Zenei Általános Iskolások programjai, vagy a Mezőgazdasági Szakközépiskolások évek óta megrendezett felolvasása is szívet melengető. Az már kevésbé jó és szerencsés, hogy azonos programokat, és azok szervezőit próbálják meg szembeállítani, valamiféle preconcepció mentén. Pedig lenne mit tennie egy újságnak is a magyar közművelődésért, netán költészetért. Mondjuk mozgósíthatná azokat, akiknek közük lehetne hozzá, gondolok itt pl. a magyar szakos pedagógusokra. Elmondhatná a fiataloknak, hogy nem csak késői utódokról kellene tanulni, hanem mai kortárs írókat, költőket is meg lehetne ismerni, akik közül többől majd csak tankönyvekből szerezhet tudás-

anyagot az utókor. Az elmulasztott lehetőségeket nehéz pótolni. Ez így volt József Attila, Kádár Lajos, vagy éppen Faludy György esetében is. Persze az is igaz, hogy sokaknak a legjobb költő a halott költő. Aki nem tud már válaszolni, visszaszólni, hogy: „akarta a fene!”

A Faludy György Irodalmi Műhely által szervezett ünnepségről tudósítva a lap kérdést tesz fel címként: „A Költészet Napja?”. Nem igazán értem, mire gondolt a szerző. Nem való volt oda a magyar Himnusz? Feleslegesen jelent meg az ország különböző tájairól mintegy 30, jórészt elismert költő és író? Bántó az, ha különböző beállítottságú, akár pártállású irodalomárok a költészet zöld szigetének nevezik Csongrádot? Nem tetszettek a műsorba szerkesztett versek? Túl sokan voltak az „ilyen-olyan kötelezettségek miatt” jelen lévők? Nem.

A cikk további részéből kiviláglik a gunyoros felhang, „A Kossuth-díjas költő a kormánykritika után az Alföldi paletta antológiát, illetve annak szerzőit méltatta, ahogyan azt már megszokhattuk az elmúlt évek mindig azonos mederben csordogáló költészet napi megemlékezései során”.

A szerző most sem volt figyelmes, sem elvárhatóan objektív. Egyrészt a Faludy György Irodalmi Műhely nem ötödik éve rendezi meg Csongrádon a Költészet Napját, hanem 14. alkalommal. Másrészt Baranyi Ferenc Kossuth-díjas költő arról beszélt, amiről a költészet szól, s ahogyan a költészetnek szólnia kell, nem pedig csak egy bizonyos kormányról. Igaz, a politikai posványt politikusok hozzák létre. Ma is, tegnap is, és holnap is. Baranyi Ferenc 40 évvel ezelőtt sem azért volt mellőzve, mert az adott politikai kurzus szájíze szerint beszélt, mint ahogyan József Attila sem azt tette. A költő felelőssége nemzetért szól és hosszú távra, nem egy-egy kurzus vállveregéséért. Aki veszi a fáradságot Baranyi munkásságának megismerésére, az tudja. Aki nem veszi, az úgy írja: „*valahol ez volt az a pont, ahonnan egyre távo-*

lodtunk József Attila emlékétl”. Én a magam részéről olyan demokráciában hiszek, ahol az ember nyíltan elmondhatja véleményét, érzéseit, ahol aggódhat jelenért, jövőért, s ha éppen úgy érzi, állást is foglalhat számára fontosnak ítélt kérdésekben.

Ebből az elvből kiindulva az is természetes, ha bárkinek nem tetszik a Faludy György Irodalmi Műhely rendezvénye, vagy fenntartásokkal kezeli az előadók mondandóját, hiszen ahányan vagyunk annyi féleképpen gondolkodunk. Az azonban már kevésbé fér bele a demokrácia-képbe, hogy adófizetők pénzén megjelenő „közéleti magazin” szerzője gyakoroljon ilyenforma – kért, vagy kéretlen – véleményformálást, közelítve az általa citált „politikai posvány”-hoz.

A szomorúságot okozó cikk ellenére én magam örülök, hogy immár másfél évtizede lelkesen és az

együttgondolkodás szándékával jönnek Csongrádra az Alföldi paletta antológia szerzői, legyenek akár jobb, akár baloldali gondolkodásúak, alkossanak klasszikus vagy éppen formabontóan mai stílusban, legyenek hazai és nemzetközi díjazottak, vagy éppen pályakezdők.. Örülök, hogy minden évben magunk között tudhatjuk egy-egy jeles csongrádi képzőművész alkotását. Költészet Napi rendezvényeink valóban hagyományosak, mert annak is szánjuk, mint ahogyan hagyományosan magas szintű és érzékenyen közéleti a magyar költészet is.

Annak pedig kifejezetten örülök, hogy a Csongrádi Zenebarátok Kórusa és a MásKÉP zenekar még a cikk szerzőjének is tetszett, még ha hagyományosan énekhangon és klasszikus hangszereken is szólaltak meg.”

Toldi Zsuzsa

A tolerancia napja? Ez a tolerancia napja!

Hosszas gondolkodás után mégis arra ragadtatom magam, hogy a Csongrádi Hírek 2013/III. 50. számában megjelent cikkekre válaszolni kívánok. Mint nem csongrádi születésű lakos. Az újságíró kolléga leleményesen kettéosztotta a lapot. A Költészet Napja? A kérdés a lap bal oldalán foglal helyet. A kérdés alatt a 2013. április 12-én megrendezett ünnepségről való tájékoztatás áll. Egészen tárgyilagosan nézve egy ünnepség, kulturális esemény kelthet a nézőben kellemes és kellemetlen érzéseket, ami mindenkinek a magánügye, mondhatni a megítélés szabadsága maga a szubjektivitás. Ám a leírtakat néhány információval szeretném kiegészíteni, illetve a kérdést visszautasítom.

A Főveny mint a város irodalmi folyóirata 43 évre tekinthet vissza. Az alapító és alkotói mag csongrádi illetőségű, ám a lap és az antológia messzemenően túllép a város határain. Jelen antológiában, összeszámoltam, huszonhárom nem helyi szerző alkotásai jelentek meg. Csak a születési helyeket sorolom. Hódmezővásárhely, Jánoshalma, Budapest, Barcs, Szeged, Szabadszállás, Makfalva, Felvidék, Mindszent, Nagybátony, Szombathely, Balkány, Szolnok, Nagyvárad. Az alkotók irodalom szerető, az irodalmat éltető és ápoló emberek. Alkotásaik minősítése nem tisztem, de mindannyian valamilyen megmérettetésben elismertek. Akad köztük pályakezdő. A tehetség ugyanis nem tudja kikerülni a pályakezdés, felfedezés lépcsőfokait. Külön kiemelendőnek tartom, hogy az antológia lehetőséget ad a Kossuth-díjas mellett a szárnyait bontogató alkotó bemutatására is. Mindez ebben a városban történik. Abban pedig teljesen biztos vagyok, hogy a sok vendéget az irodalom szeretete hozta ide, miként az antológiába is. Főként velük teltek meg a széksorok. Mert mi hozhatta volna más? Minden alkotó felvállalja az antológia megjelenése költségeinek ráeső részét. Maga elvéve részesül anyagi vagy erkölcsi elismerésben. Figyeltünk rá, hogy kivétel nélkül a vendégek versei hangozzanak el élőszóban. A kérdésre, úgy gondolom, választ adtam. Igen, számukra még az év többi napja is a költészet napja marad. Ezt az elhivatottságot egészíti ki minden évben a tehetséges előadók és zenészek közreműködése, akik szintén a kultúrát rendszeresen éltető, ébren tartó emberek. Akik az alkotókkal együtt soha, politikától, pártoktól és kormányoktól függetlenül nem kérnek fizetséget. Több mint egy évtizede veszek részt e műsorokon. Mindig látok aktuálisan kivételesen embereket. És mindig látom az ismerős arcokat, nézőket is, akik az eseményért magáért vannak jelen. Írnak, szavalnak, énekelnek, zenélnak maguknak és mások kedvtelésére. Azért is. Fújják a gertya lángját, s nem hagyják azt kialudni. A hallgatóság száma általában gyér, mert ez a világ nem a költészetéről szól. A művészet sosem építhet célközönségre és mennyiségre. Épp erről beszélünk.

Az antológiát átolvastam. A költészetnek mindig megvoltak az örökzöld témái. És mindig, minden korban mutattak fogékonyságot az alkotók a társadalomnak, embertársaink nehézségeinek, az emberi életérzéseknek, akár a szenvedésnek a feltárása, megjelenítése felé. Ez most sincs másképp. A világ nem örömkorát éli. Ezt kellene már megérteni. A versekben megszólaló gondolatok, mint a hazáért való aggódás, a szeretet hiánya, hogy a „nem-tett”-től áll meg az ütő, hogy mekkora a pénz hatalma, él még a disznófejű Nagyúr, hogy mi lesz a sorsát nyűvő magyarral, hogy várjuk a jószág mindenhatóságát, hogy nem nekünk kellene elmenni, minden embert megérintő gondolatok és érzések. Mindenkihez szólnak. Ugyanis bármiféle műalkotás üzenetének befogadója a mindenkori ember. Ez a kommunikáció alapja. Ez vonatkozik a poétikai üzenetre is – összes konnotációjával együtt. És hogy ilyen mértékben vannak jelen a borús gondolatok, az bizony a helyzet súlyát szemlélteti. Szerényen szeretném megjegyezni, hogy a gondolat szabad. Az enyém és mindenkié. Sőt, a szólás-

szabadság értelmében elmondható, leírható. Nem lehet, hogy életünkben a „fény csak cikázó képzelet marad”.

Most a válaszról szólnék. Ez a költészet! A hajnali versmondás nagyon szép elképzelés, ötlet. A kettő párhuzamba nem állítható. Nagyon egyetértek az első kommentelő véleményével. Sokan ekkor indulnak munkába. Az a jó, ha sokan. Diákok mindig kivezényelhetők. Ismétlem, abszurd a párhuzam.

Remélem, hogy az antológia alkotói, kik a Költészet Napjára érkeztek ide messziről, nem szembesülnek az újságcikk kérdésével. Arra is kaptunk megint egy kis rálátást, hogy a kérdést, miszerint el kell-e menni innen, felesleges feltenni. Nem mondják, hogy maradj! Innentől kezdve nincs miről beszélni. Az „azonos mederben csordogáló költészet napi megemlékezéséről” pedig csak annyit, végre valami azonos mederben csordogál. Ezt nevezik hagyománynak. Nem változik naponta. Csongrádot országos szinten kiemelik. Amiért van alkotóműhelye, irodalmi lapja, antológiája, felsorolni is sok volna a kulturális munkánkat. Mindez nem zárja ki az újat, a mást. Ám ez a szembeállítás nem méltatja, inkább támadja „a megszokott sémát”. (A Költészet Napjára nem használnám ezt a kifejezést.) Kétségbe vonja közösségkivácsoló erejének igazát, a köszöntés eredetiségét. Formabontás? Lebontás és kidobás? Had válaszoljak éppen József Attila szavaival, aki egyébként e nap szimbolikus alakja, de e napon minden szó, mely a művészetről, művészetért szól, megfér.

„Én úgy vagyok, hogy már száz ezer éve
Nézem, amit meglátok hirtelen.
Egy pillanat s kész az idő egésze,
Mit száz ezer ós szemlélget velem.”

Én, idetévedt, csak értetlenül nézem, nézem ezt az egészet. Nem is tagadom, hogy az aktuálpolitika jelenlétét a cikk irányából érzékelem.

Gulyás Katalin

Versünnep Csongrádon

A versünnep városunkban a Tisza parton, és korai órában kezdődött, Weöres Sándor: Hajnali harangszó c. versének közös elmondásával. Ez már a harmadik alkalom volt, hogy a versmondás élménye kikerült a szabadba. Pár éve a Magyar Király sarkán felállított dobogó és mikrofon segítségével bárki elszavalhatta kedvenc versét, és bizony, a járókelők tömegei álltak meg, és hallgatták. A második alkalom egy könyvesbolt előtt zajlott, mindkettőben fontos szerepet vállalt a Faludy Irodalmi Műhely. Reméljük, hogy a Városi Könyvtár új vezetője, Illés Péter, véglegesen meghonosítja ezt a szép és méltó versünnepi hagyományt.

A költészetnap rendezvény a Művelődési Központ dísztermében zajlott. A köszöntést és a megemlékezéseket városunkban tevékenykedő, és ide szívesen visszajáró személyiségek tartották. Az önkormányzatot Szűcsné Sárvári Anita képviselte (Városkép Nonprofit Kft.) A költészetet Pintér Lajos, Baranyi Ferenc és Góg János szavai méltatták. A zárómondatokat a Magyar Irodalomtörténeti Társaság alelnöke, Fábiánné Dr. Szenczi Ibolya mondta. Nagy várakozás előzte meg a csongrádi Faludy Irodalmi Műhely szerkesztésében 14. éve megjelenő antológia bemutatását.

Baranyi Ferenc Kossuth-díjas költő beszédének hangulatát jellemezte, hogy majd mind a 35, a kötetben megjelent szerző művéből elmondott egy-egy fontos gondolatot, ízelítőül. Távoli irodalmi műhelyek tagjai jöttek el Csongrádra, erre a szép ünnepségre. (Magyar Irodalomtörténeti Társaság vezetői, tagjai, Hódmezővásárhelyi Káráz József kör, Sziget-halmi Irka Irodalmi Társaság, Váci Mihály Irodalmi Kör, Bátorterenyei Írók Köre, Algyői Tollforgatók

Köre, a Magyar Írószövetség néhány tagja, a Szegedi Írók körének tagjai, stb.)

A műsorban versblokkok és zenei betétek váltották egymást. A verseket a csongrádi Versmondók Köre adta elő, a zenét a Csongrádi Zenebarátok Kórusa és a MásKÉP zenekar szolgáltatta. A verset szerető közönség lélekben feltöltekezve maradt a műsor után az előtérben, ahol az évek során ismerőssé vált költőkkel beszélgetve és borozgatva töltötték el a délután további óráit. A finom, minőségi, csongrádi borokat Ungerbauer György kínálhatta, aki városunkban már hírnevet szerzett a borkultúra elterjesztésében

A csongrádi Faludy György Irodalmi Műhely szeretett városunk hírnevét és ismertségét nemcsak megőrökíti, hanem terjeszti is. Kölcsönös rendezvényeivel a fővárosi és vidéki műhelyekkel. Csongrád három Pro Urbe díjasa is költő. (Pintér Lajos, Góg János, Sebestyén István.) A versmondás szépségét őrzi és pártolja a Zeneiskola is: évente itt rendezik meg az iskolások városi szavalóversenyeit.

Igaz, árnyékok is vetődnek a csongrádi költészetre. A Műhely rendszeres összejöveteleit egyik házi orvos várójában tartja – időtlen idők óta. Az ott levő faliújságon friss versek olvashatóak, a várakozó betegek és a rendszeresen a versekért odajárók nagy örömére.

A Csongrádi Hírek c. helyi, önkormányzati újság erről a rendezvényről írva - többek között - nehezményezte, hogy Baranyi Ferenc a költészet „haláláról” beszélt. Remélem, a helyi, cikket író, névtelen újságíró lesz az, aki harcol majd azért, hogy újságunk havonta megjelenő számaiban egy-egy

nyúlfarknyi vers is helyet kapjon. Segítve a költészet életben maradását. Megcáfolva az Antológiában megjelent verses soraimat: „Tudatlanok közt elbolyongva/ van-e a létben értelem?/ Elő-

re lépni lenne dolga/ népemnek. Mégsem észlelem.”/

Soraimat én alá is írom: Dr. Gulyás Katalin
(Megjelent a Délvilág 69/98. április 27-i számában)

Nemeskéri–Orbán István

Mint a bostoni robbantók ...

A fej kigondolja, a kéz megvalósítja. Pedig de jó lenne, ha a kezek nem mindig csinálnák azt, amit zavaros fejek kigondolnak. Jó lenne, ha az ilyen zavaros fejek által kigondolt háborúk nem indultak volna el. Jó lenne, ha a megzavart fejek által kigondolt, most éppen Bostont és a világ sport- és kulturális életét zavarba ejtő és félelmet keltő robbantást a kéz nem hajtotta volna végre.

S jó lenne, ha a zavaros fejek által kigondolt, immár a helyi kisközösségekbe is benyomult kultúrharc bértollnokok kezei között nem öltene testet és nem semmisítenék meg azt a kulturális értéket, amelyet mások önzetlenül, évtizedes munkával létrehoztak.

Nálam hivatottabbak írják, írták az elmúlt évezredekben, hogy a kultúrának, az irodalomnak, a költészetnek és így az értelmiségnek kiemelt szerepe van a társadalom alakításában. Az sem meglepő, hogy az éppen aktuális pillanathatalmak nem szívelik a kultúra ezen kritikusi megjelenési formáit, azokat igyekeznek a maguk egyszerű nyelvére fordítani és a rövid távú politikai érdekeik szerint forogtatni. Tiltani, támogatni, az aczéli kultúrpolitikát folytatva tovább, a hatalom kultúrpolitikáját.

Pedig tudhatnák, hogy a kultúra kisajátítása csak rövid távon lehet eszköz a pillanathatalom kezében. A mindenkori hatalomnak a kultúra kisajátítása és rombolása helyett annak finanszírozásában kell jelentős szerepet játszania, de ehhez magának is kiműveltenek, a kulturális értékek fogyasztójának kell lennie.

A jelenlegi hatalom támogatni csak azt, aki a kedve szerint ír és cselekszik, túrni csak azt, aki valamilyen megmagyarázhatatlan fantasy világba menekül, és tiltani, elhallgattatni, lehetetlenné tenni igyekszik minden kritikai hangot, amely a „pillanathatalmuk” élvezetében, megtartásában zavarná, megakadályozhatná őket.

Kulturális intézményeik élére „semmimanagereket” neveznek ki. Olyanokat, akiket csak a vezető (k)höz való megfizetett hűség vezérel, sem szakmai előéletük, sem helyi ismeretük, sem a kulturális életben betöltött korábbi szerepük nem predesztinálja őket arra a helyre, ahol éppen helyt kell ülniük, megbízóikat kiszolgálva.

Chomsky amerikai filozófus nyelvész professzor egyik megállapítását citálnám ide, miszerint a hatalom megtartása és koncentrációja érdekében: *„Az embereket a lehető legnagyobb tudatlanságban és műveletlenségben kell tartani”*

Nos, e kisváros jelenlegi provinciális vezetői meg is tesznek mindent azért, hogy ennek a feltételnek meg-

feleljenek. Mindent, ami értékes volt, vagy értékes lehet, igyekeznek elpusztítani és a maguk félművelt „verőlegényeivel” lerombolni. Igyekeznek „a múltat végképp eltörölni”. Persze ezen a jelszón szocializálódtak és ezt végre is hajtják, hajtatták. Éppen úgy tesznek, mint a mudzsahedinek, akik évezredek építészeti és kulturális értékeit pusztítanak úgy, mint ahogy a sötét középkorban pusztítottak egyes vallási fanatikusok: mindent, ami évezredek érték volt és a bigott hitbéli meggyőződésükkel, hatalomféltésükkel nem volt összeegyeztethető. Ma már tudjuk, hogy e tetteikkel ők maguk okozták abban a korban a sötétséget.

Az is szomorú, hogy ebben a pusztításban „tanár emberek” járnak élen. Politikai szerepet vállalnak és a gyűlölet légkörét hintik el a helyi kis- és mikroközösségek között. Miközben a minap még rövid távú politikai érdekből, népszerűség hajhászásból előszót írtak egy olyan gyűjteményes kötet megjelenésekor, amely szerzői ellen most bírálókon keresztül szőhárborút indítottak.

Ma városban a kulturális rendezvényeken való részvétel egyben a politikai hovatartozást szimbolizáló véleménynyilvánítás is - sajnos. Ma számos olyan rendezvény van, amire azért mennek vagy nem mennek el emberek, mert azt politikai állásfoglalásnak is tekintik. Listák készülnek és azok alapján küldenek meghívókat vagy nem küldenek meghívókat. Listák alapján kopogtatnak vagy nem kopogtatnak. Ha pedig elmegy az érdeklődő, vagy a kíváncsi, a kultúra iránt elkötelezett, akkor érzi a levegőben azt, hogy szívesen látják vagy nem látják szívesen és egyre többször és többen érezzük a nem szívesen látott látogató helyzetében magunkat. Amit tesznek az nem más mint a kultúra kisajátítására tett- meggyőződésük szerint sikertelenségre ítélt - kísérlet.

Azok tevékenységét támadják, akik képesek irodalmi módon kritikát megfogalmazni és van bátorságuk azt publikálni is. Azokat támadják, akik meghatározó módon vettek részt az elmúlt évtizedben a településük, városuk kulturális életében, számtalan rendezvényt, antológiát és irodalmi folyóiratot hoztak létre, tartanak fenn a város hírnevének messzire juttatása érdekében és a városka lakóinak szórakoztatására önzetlenül, miközben névtelen bírálókkal pusztítottak és félelmet igyekeznek kelteni, éppen mint a bostoni robbantók és a mögöttük álló (még) ismeretlen, de a társadalom számára elfogadhatatlan agymosó politikai erők.